

Lõplik dokument

SOS Lasteküla

SOS Lasteküla töö korraldamise Käsiraamat

Sisukord

Eessõna	3
Ülevaade SOS Lasteküla põhimõtetest	5
Sissejuhatus	6
SOS Lasteküla eesmärk ja põhimõtted.....	7
SOS Lasteküla Standardid.....	8
SOS Lasteküla Kohustused	10
SOS Lasteküla Standardite rakendamine	14
1. SOS perel põhinev laste hoolekande mudel on meie töö raamistik	15
2. SOS ema juhib SOS peret	17
3. Lapsed leiavad kodu SOS peres, mis vastab nende vajadustele kõige paremini.....	19
4. Lapse arengut toetatakse aktiivselt	21
5. Noorsooprogrammid pakuvad enesearendamise võimalusi.....	23
6. Iga SOS pere on ühiskonna osa	26
7. Rahaliste vahendite ja vara vastutustundlik kasutamine	28
8. Planeerimine ja hindamine tagavad kvaliteetse laste kasvukeskkonna	30
9. Soodustatakse iga töötaja õppimis- ja arenguprotsessi	31
10. Külajuhataja juhib SOS Lasteküla	33

Eessõna

Hermann Gmeineri idee oli selge ja lihtne ning ta innustas meid seda teostama kogu maailmas. Üle viiekümne aasta oleme tema ideed levitanud, arvestades erinevaid kultuure, erinevaid religioone ning erinevaid eluviise. Oleme leidnud võimalusi oma kestva ja universaalse nelja põhimõtte sobitamiseks iga maa sotsiaalse ja majandusliku tegelikkusega. Hoole ning pühendumusega istutatud SOS perel põhinev laste hoolekande mudel on kõige sobivam ja parim lahendus neile lastele, kes on maailma üksi jäetud.

Viimase nelja aastakümne jooksul olen kogenud meie paljusid kordaminekuid, olen märganud asju, mida peame parandama ja kohanud tuhandeid kaastöötajaid ning sõpru, kes väsimatult oma energia, südame ja mõistuse meie tööle pühendavad. Käesolev käsiraamat põhineb sellele kogemusele. Meie organisatsiooni kiire kasv on toonud kaasa vajaduse töötada välja teatud juhtnöörid ning need selgelt määratleda meie töö miinimum standarditena. Selles käsiraamatus välja toodud kümme standardit ühendavad töötajate väärtuslikud kogemused, vilumused ja mõtted kogu maailmast. Kirja pandud sõnadest ei piisa, sõnad peavad teoks saama ning olema ühendatud rõõmu ja inimlikkusega, kuna otsime pidevalt võimalusi kuidas täiustada laste eest hoolitsemist.

Oma igapäevases töös peame innustama lapsi nende potentsiaali kasutama. Me ei tohi kunagi neid kohelda kui heategevuse objekte või püüda Euroopa ideaale istutada väljaspool Euroopat. Noored täiskasvanud, kes on lastekülast lahkunud, räägivad mulle tihti, et nende SOS emad ning teised töötajad olid hoolitsevad, kuid vahel mitte piisavalt ranged, et sundida neid ühiskonna raskuste ja tegelikkusega juba varases nooruses silmitsi seisma. Meie lapsed peavad õppima seisma ühiskonnas oma jalgadel. Selle saavutamiseks ei tohi lapsi liigselt kaitsta või valada neid üle ülevoolava armastuse ja materiaalse mugavusega. Peame püüdma toetada igat last, mitte kunagi alla andes, kuid tehes seda iga ühiskonna reaalsuse piire mõistes. Andes lapsele pigem natuke vähem, kui liiga palju, õpib ta rohkem ja elab ühiskonna integreeritud liikmena.

Minu kindla veendumuse järgi võime leida igal maal naise, kelles on jõudu, kirge ja taht ennast siduda SOS ema rolliga. Taoliste naiste leidmine ja neile selle võimaluse pakkumine on suurepärase, kuid samas kõige raskem osa meie töös. Ma tean, et tuhanded naised suudavad väga edukalt täita oma personaalseid ja professionaalseid eesmärke SOS Lastekülas. Kõige raskem osa meie tööst on täidetud, kui leiame õiged naised, kes tõesti tahavad lastega koos elada, neid omaks võtta ja armastada.

Minu kogemuse põhjal on külajuhataja isik, kes pühendab oma energia iga SOS pere arendamisele külas. Ta on uhke iga pere saavutuste üle ja aitab neil elada lihtsat, hästi struktureeritud ja rõõmuga täidetud elu. Tema töö algab tihti küla planeerimise ja ehitamisega, mõjutades selle juurdumist kohalikku ühiskonda. Ta valib SOS emad, teab nende tausta ning saab teada, kuidas igat naist SOS pere kasvatamisel individuaalselt toetada. Ta toob lapsed SOS perre, tihti personaalselt ja mõistab seda reaalsust, kust nad tulevad. Anname külajuhatajale võimaluse kinnitada oma positsioon külas ning kogeda selle

kordaminekuid ja ebaõnnestumisi. Me respektuime ja toetame teda, et temast saaks enesekindel juht. Kaastunde, õigluse ja selgete otsuste kaudu saavutab ta SOS perede, töötajate ja ühiskonna liidrite usalduse. Olen tänulik, et olen kohanud paljusid külajuhatajaid, kes seda visiooni kehastavad.

Professionalism on meie töösse tunginud headel põhjustel. Kogemuste kaudu õpime, kuidas kõige paremini kohandada ja parandada SOS pere laste hooldekande mudelit vastavalt iga maa ja ühiskonna vajadustele ja nõuetele. Mina toetan inimlikku laadi professionalismist, kus meie süda ja mõistus on suunatud laste huvide kaitsmisele. Oma töös ei tohi me kunagi silmist kaotada inimlike väärtusi ja taotleda liigset tehnoloogilist ning administratiivset täiuslikkust. SOS Lasteküla edu võti on täiskasvanute koostöö, mitte üksikutele vastu töötamine. Ühine hoolitsus, jagamine ja tähistamine rajab sidemeid ning inimsuhteid, mida lapsed ja noored vajavad, et paraneda, õppida ja edukalt elada.

SOS Lasteküla töötajad on eelkõige inimesed. Me pühendume laste eest hoolitsemisele, teades, et mida rohkem me teistele anname, seda rohkem saame ka tagasi. Näha, kuidas mahajäetuna tänaval elanud laps saab terveks, käib koolis, leiab tööd, alustab oma elu ning loob pere, on suurimaks rõõmuks SOS emale ja teistele, kes lapse kasvatamisega vaeva nägid. Üheskoos loome õhkkonna, kus armastusel on ruumi kasvada.

Käesoleva käsiraamatu eesmärk on kergendada meie ühiste arusaamade jagamist SOS Lasteküla töö kohta. Käsiraamat pühendub ka meie neljale põhiprintsiibile. Meie kogemus on näidanud, et printsiibid on sama ajakohased nüüd, kui olid 1949. aastal, mil neid esmalt Imsti SOS Lastekülas meie asutaja Hermann Gmeineri poolt rakendati. Ma palun kõigil endaga kaasa tuua oma parimad inimlikud väärtused ja professionaalsed oskused, et tagada meie SOS Lasteküla säilimine kauni ja elava lootuse ja rahu märgina. Üheskoos saame tagada, et tulevaste põlvkondade lapsed ei kasva üksinda, vaid leiavad ema, vennad ja õed ning turvalise ja armastava perekonna.

Helmut Kutin, SOS-Kinderdorf Internationali president

**“... minu arvates ei ole maailmas midagi tähtsamat kui laste eest
hoolitsemine.”**

Hermann Gmeiner

Ülevaade SOS Lasteküla põhimõtetest

Sissejuhatus

Käesolev rahvusvaheline SOS Lasteküla käsiraamat paneb paika üldise laste eest hoolitsemise põhimõtete raamistiku SOS Lastekülas. See on rajatud lasteküla töötajate paljude aastate pikkusele kogemusele üle maailma ning sisaldab üldtunnustatud head praktilist kogemust rahvusvahelises laste hoolekandes.

Põhimõtted, mida käsiraamat sisaldab, annavad külajuhatajale ja tema meeskonnale suuna, mille poole nad oma jõupingutused eelseisvate aastate jooksul keskendavad. Käsiraamat annab kohalikele ühingutele tegevusraami tööks SOS Lastekülades. Põhimõtete, standardite ja juhtnööride struktuuri piires võivad töötajad teha oma otsuseid ja tegutseda kohalikul tasandil vastavalt oma kultuurinormidele.

Käesolev käsiraamat on kõikidele töötajatele, toetajatele ja välispartneritele, kes soovivad SOS Lasteküladest rohkem teada. Seda informatsiooni jagades saame oma tööalastele väljakutsetele kindlalt vastata ning pühendumise ja mõistmise toel jätkata lastele meie poolt pakutava hoolduse parandamist.

SOS Lasteküla organisatsioon töötab vastavalt ÜRO Lapse Õiguste Konventsioonile. Seetõttu on käesoleva käsiraamatu lisaks ametlik UNICEF-i kokkuvõte.

<i>Põhimõtted</i>	moodustavad üldise filosoofilise raamistiku, mis määratleb organisatsiooni töötajate lähenemise oma tööle.
<i>Standardid</i>	on selged seisukohad nõutava kvaliteeditaseme kohta. Need on meie töö struktuuriks ja suunaks.
<i>Kohustused</i>	on kõikide töötajate ja otsuseid tegevate organite ülesanded, kohustused ja määratletud võimupiirid.
<i>Juhised</i>	selgitavad, mida iga standardit ellu viimiseks teha.
<i>“Kuidas teha”</i>	näpunäited põhimõtete, standardite ja juhiste rakendamise kohta. Need osad puuduvad käesolevas versioonis.

SOS Lasteküla eesmärk ja põhimõtted

Meie juured: *Esimene SOS Lasteküla rajati Hermann Gmeineri poolt 1949. aastal Imstis, Austrias. Hermann Gmeiner oli pühendunud abivajavate laste aitamisele – lapsed olid kaotanud kodu, turvalisuse ja oma pered Teise Maaailmasõjas. Paljude toetajate ning töötajate abil on meie organisatsioon kasvanud, et aidata lapsi kogu maailmas.*

SOS Lasteküla eesmärk: *me rajame pere abivajavatele lastele ning aitame neil kujundada oma tulevikku. Me anname lastele võimaluse rajada kestvaid peresuhteid, võimaldame neil elada oma kultuuri ja religiooni kohaselt ning aitame neil märgata ja väljendada oma individuaalseid võimeid, huve ja talenti. Me tagame lastele hariduse ja koolituse, mida nad vajavad, et saada edukateks ja oma panust andvateks ühiskonna liikmeteks.*

Pikaajaline perepõhine hoolekanne SOS Lastekülas juurdub neljale põhimõttele:

Ema: igal lapsel on hooliv vanem

SOS ema rajab iga tema hoolde usaldatud lapsega lähedase suhte ning pakub talle kindlustunnet, armastust ja stabiilsust, mida iga laps vajab. Laste hoolduse alase spetsialistina elab ta koos oma lastega, suunab nende arengut ja juhib iseseisvalt oma majapidamist. Ta tunnustab ja austab iga lapse tausta, kultuurilist tagapõhja ja usku.

Vennad ja Õed: peresidemed tekivad loomulikult

Erinevas eas tüdrukud ja poisid elavad koos kui vennad ja õed; bioloogilised vennad ja õed jäävad alati samasse SOS perre. Need lapsed ning nende SOS ema rajavad emotsionaalsed sidemed, mis kestavad kogu elu.

Maja: iga pere loob omale kodu

Maja on perele kodu oma unikaalse õhkkonna, rütmi ja rutiiniga. Selle katuse all naudivad lapsed tõelist turva- ja kuuluvustunnet. Lapsed kasvavad ja õpivad koos, jagades kohustusi ja igapäevaelu rõõme ning muresid.

Küla: SOS pere on ühiskonna osa

SOS pered elavad koos, moodustades toetava küla keskkonna, kus lapsed saavad nautida õnnelikku lapsepõlve. Pered jagavad kogemusi ja pakuvad teineteisele abi. Nad on ka kohaliku kogukonna liikmed ning annavad sellesse oma panuse. Oma pere, küla ja kogukonna kaudu õpib iga laps osalema aktiivselt ühiskonna elus.

SOS Lasteküla Standardid

1. SOS perel põhinev laste hooldekande mudel on meie töö raamistik

Lastele antakse võimalus üles kasvada hoolivas ja turvalises perekeskkonnas ning luua kestvaid inimsuhteid. SOS ema loob armastava pere, kus lapsed õpivad väärtusi ja jagavad kohustusi. Ta juhib peret vastavalt professionaalsetele laste hoolduse standarditele ning saab vajalikku tuge külajuhatajalt ja teistelt töötajatelt, et tagada laste vajaduste rahuldamine ning nende õiguste austamine.

2. SOS Ema juhib SOS peret

SOS ema jagab oma elu lastega, pakkudes neile emotsionaalset turvatunnet ja võimalust arendada uusi ja püsivaid suhteid peres, kus üksteisest hoolitakse. Samal ajal on SOS ema laste hoolduse alane spetsialist, kes teeb koostööd teiste lasteküla töötajatega laste vajaduste eest hoolitsemisel.

3. Lapsed leiavad kodu SOS peres, mis vastab nende vajadustele kõige paremini

Vaid nende laste vastuvõtmist lastekülla kaalutakse, kelle vajadustele saab SOS pere parimal viisil vastata. Laste vastuvõtu protsess tagab iga lapse hoolika hindamise enne SOS pere liikmeks saamist.

4. Lapse arengut toetatakse aktiivselt

Igale lapsele pakutakse individuaalseid arenguvõimalusi, mis vastavad tema vajadustele ja potentsiaalile. SOS ema suunab laste arengut oma SOS peres. Teised SOS Lasteküla töötajad toetavad teda, pakkudes abi ja organiseeritud tegevusi, mida ümbritsev ei võimalda. Kõik töötajad austavad ja edendavad iga lapse õigusi.

5. Noorsooprogrammid pakuvad enesearendamise võimalusi

Noorsooprogrammid pakuvad õppimis- ja arenguvõimalusi ning on iga SOS Lasteküla osaks. Noored inimesed arendavad oma suhtumist, käitumist, eneseusaldust ning oskusi, mis on vajalikud selleks, et võtta vastutus oma tuleviku rajamise eest ning saada edukateks ja oma panust andvateks ühiskonna liikmeteks.

6. Iga SOS pere on ühiskonna osa

Iga SOS pere on ühiskonna lahutamatu osa ning osaleb ühiskonnaelus. Laps rajab suhteid, õpib tähtsaid oskusi ja arendab eneseusaldust, et temast saaks aktiivne ja oma panust andev ühiskonna liige.

7. Rahaliste vahendite ja vara vastutustundlik kasutamine

Administratiivsüsteemid on struktureeritud nii, et tagada aruandekohustus, samas rajades vastutustunnet igas SOS peres ning kõigi töötajate seas. Nende efektiivsete administratiivsüsteemide järjekindel rakendamine edendab rahaliste vahendite ja varade vastutustundlikku kasutamist.

8. Planeerimine ja hindamine tagavad kvaliteetse laste kasvukeskkonna

Laste hoolekande kvaliteeti parandatakse jätkuvalt hindamise ja planeerimise kaudu. Plaanid annavad selged tegevusraamid, aitavad selgitada prioriteete ja võimaldavad töötajatel läheneda oma tööle kindlal ja koordineeritud viisil.

9. Soodustatakse iga töötaja õppimis- ja arenguprotsessi

Teadmiste jagamise, õppimise ja enesearendamise edendamise kultuuri soodustatakse kõigi töötajate seas. Hinnatakse individuaalseid koolitusvajadusi ning julgustatakse iga töötaja pikaajalist arenemist. Hästi korraldatud personalitöölaline tegevus aitab arendada oskusi ja suurendada kohustunnet ning pühendumist.

10. Külajuhataja juhib SOS Lasteküla

Külajuhataja juhib SOS Lasteküla üldist arengut, edendab organisatsiooni väärtusi, seab eesmärged koos oma meeskonnaga ja tagab SOS peredele abi ning tugiteenused. Ta juhendab kõiki töötajaid ning tal on keskne roll SOS emade juhendamisel ja nende ametialase arengu edendamisel.

SOS Lasteküla Kohustused

Laste ja noorte hooldustöötajad

Laste ja noorte hooldustöötajad elavad koos nende hoolde usaldatud laste ja noortega ning vastutavad nende individuaalse arengu juhtimise eest.

a) SOS Ema

SOS ema on SOS pere juht ning vastutab iga tema hoolde usaldatud lapse kasvatamise ja arendamise eest. Ta annab aru külajuhatajale. Külajuhataja toetab teda ja nad teevad avameelset ja usalduslikku koostööd. SOS emad teevad koostööd, toetavad ja aitavad üksteist. Nad valivad ühe SOS ema oma esindajaks organisatsioonis.

Põhikohustused:

- ⇒ luua kodu
- ⇒ juhtida oma SOS peret
- ⇒ kindlustada laste heaolu lapsevanemana
- ⇒ arendada enda heaolu
- ⇒ teha vajalikke majapidamistöid
- ⇒ suunata lapsi vastutust võtma
- ⇒ suhelda kogukonnaga ning anda sellesse oma panus

b) Noorte juhendaja (või noorte hooldustöötaja)

Noorte juhendaja vastutab noorte arengu toetamise eest ja nende suunamise eest iseseisvumise poole. Nad annavad aru külajuhatajale, väljaarvatud juhul, kui üks neist on määratud noorsooprogrammide üldkoordinaatoriks. Juhendajad elavad tavaliselt noortekodus või selle lähedal ja tagavad, et noori alati asjakohaselt juhendatakse ja abistatakse.

Põhikohustused:

- ⇒ Juhtida noortekodus elavate noorte personaalset arengut
- ⇒ Luua kontaktivõimalused pere ja ühiskonnaga
- ⇒ Juhtida noorte hariduse- ja karjääriarengut
- ⇒ Toetada SOS emasid peremajades elavate noorte suhtes

Tugitöötajad

Tugitöötajate roll on tugevdada SOS peresid. Nad toetavad SOS emasid, neile vajadusel abi osutades ning pakkudes arendamisvõimalusi nende lastele. Nad peavad olema positiivseks eeskujuks lastele, kuigi ei oma kogu vastutust laste kasvatamise ja arendamise eest.

a) SOS tädid ja SOS pereabilised

SOS tädid ja pereabilised toetavad SOS emasid mitmel erineval viisil kokkuleppe piires. SOS tädid elavad külas, pereabilised elavad väljaspool küla.

Põhikohustused:

- ⇒ toetada ja asendada SOS ema ning hoolitseda laste eest
- ⇒ aidata SOS ema laste arendamise alastes tegevustes
- ⇒ olla eeskujuks lastele

b) **Lapse arenguga tegelevad töötajad**

Lapse arenguga tegelevate töötajate kohustuseks on pakkuda võimalusi ja tegevuskavasid, mis toetaks iga SOS ema laste arendamisel. Nende töötajate hulka võivad kuuluda kasvatajad, psühholoogid ja sotsiaaltöötajad.

Põhikohustused:

- ⇒ Teha koostööd SOS emadega laste arengu planeerimise alal ning prioritseerida vahendid nende plaanide ellu viimiseks
- ⇒ Tagada, et SOS pered saavad toetust, s.h järeleaitamistunnid, erivajadused ja haridusprogrammid
- ⇒ Toetada lapse vastuvõtu protsessi, kogudes infot lapse tausta ja hetkeolukorra kohta, järgides juriidilisi formaalsusi ning töötades lapse bioloogilise perega

c) **Administratiivtöötajad ja hooldustöötajad**

Administratiivtöötajad vastutavad lihtsa administratiivsüsteemi korras hoidmise eest külas. Süsteemi eesmärk on kasvatada finantsvastutust igas SOS peres. Administratiivtöötajateks on administraatorid, raamatupidajad ja sekretärid. Hooldustöötajad kindlustavad küla hoonete, sõidukite ja maaala korras hoidmise. Hooldustöötajateks on külameister, autojuht, aednik ja koristaja.

Põhikohustused:

- ⇒ Pakkuda toetust SOS emadele administratiivalastes küsimustes
- ⇒ Tagada küla administratiivsüsteemide korrashoid. See hõlmab rahalisi vahendeid, küla infot ja andmepanka, omandit, maaala, hooneid, sõidukeid ja varustust
- ⇒ Tagada asjakohaste toimikute pidamine laste ning töötajate kohta

Külajuhataja

Külajuhataja on vastutav laste üldarengu eest SOS peredes ja ta toetab otseselt iga SOS ema. Samuti on ta vastutav küla efektiivse juhtimise eest, kaasa arvatud finantside ja personalitöö eest. Ta annab aru tegevdirektorile ning teda toetab täielikult ühingu kontor arenguplaanide ja tegevuse osas, mis viivad edasi küla ja SOS peresid.

Põhikohustused:

- ⇒ Juhtida küla ja selle perede üldarengut
- ⇒ Juhendada ja toetada SOS emasid
- ⇒ Tagada abiteenuste olemasolu SOS peredele
- ⇒ Korraldada koosolekuid kõigi SOS emadega vähemalt kord kuus
- ⇒ Osaleda laste tegevuses nii külas kui kogukonnas
- ⇒ Juhtida küla administratsiooni
- ⇒ Julgustada ja aidata SOS peredel olla ühiskonna osaks
- ⇒ Juhtida küla komiteed
- ⇒ Osaleda pidevalt külajuhatajate koolitustel

⇒ Aidata kaasa ühingu arendamisele

Lasteküla toetuskomiteed

a) Küla komitee

Küla tegevuse juhtimisel ja koordineerimisel toetab külajuhatajat küla komitee. Küla komiteesse kuuluvad SOS ema esindaja, noorte juhendaja või nende koordinaator, laste arenguga tegelev vanemtöötaja ja administratiivvanemtöötaja. Komitee koosneb 5-6 inimesest ja koguneb vähemalt kord kuus, et koordineerida ja arutada küla asju.

Põhikohustused:

- ⇒ Informatsiooni ja ekspertiisi vahetamine
- ⇒ Küla tegevusalaste murede jagamine ja arutamine
- ⇒ Ettepanekute tegemine ja prioriteetide seadmine
- ⇒ Küla aastaplaanide arendamine ja nende ellu viimise hindamine

b) Laste vastuvõtukomitee

Laste vastuvõtukomitee vastutab laste vastuvõturetsepti eest, kindlustades, et vaid need lapsed, kelle jaoks SOS pere on kõige parem lahendus, võetakse lastekülla. Komitee juhivad külajuhataja ja tavaliselt kuuluvad sinna ka lapse arenguga tegelevad töötajad ning ideaalis ka vastav sotsiaaltöötaja. Külajuhataja võib konsulteerida ka SOS ema esindajaga. SOS emadele, kelle perre kaalutakse uute laste paigutamist antakse üksikasjalikku informatsiooni lapse tausta kohta, misjärel nad saavad kinnitada, kas on valmis last vastu võtma.

Põhikohustused:

- ⇒ Vaadata üle vastuvõturetsepti lastekülla, tagades laste vastuvõtukriteeriumite ja -retsepti range järgimise.
- ⇒ Hinnata milline SOS pere on lapsele kõige sobivam, konsulteerides asjakohaste SOS emadega.
- ⇒ Kindlustada kõikide vajalike dokumentide saamine ning juriidiliste nõudmiste täitmine.
- ⇒ Pidada nõutavat vastuvõturetsepti dokumentatsiooni.

Rahvuslik ühingu

a) Tegevdirektor

Põhikohustused:

- ⇒ Tegutseda ühingu tegevdirektorina ning kõikide külajuhatajate otsese ülemusena
- ⇒ Luua külajuhatajale võimalusi anda oma panus rahvuslike põhimõtete, plaanide ja prioriteetide arendamisse
- ⇒ Jagada informatsiooni külajuhatajale ühingu plaanide ning prioriteetide kohta, eriti asjus, mis otseselt küla mõjutavad. Aidata külajuhatajal tagada, et küla aastaplaan on kooskõlas ühingu plaanide ja prioriteetidega

- ⇒ Kindlustada eriabi ja administratiivne tugi külale ühingu töötajate poolt
- ⇒ Säilitada aktiivne huvi külajuhataja arengu vastu ning pakkuda talle pidevat nõu, juhendamist ja toetust. Tagada talle regulaarsed koolitusvõimalused vastavalt arenguvajadustele
- ⇒ Luua ideede ja kogemuste vahetamise võimalused üksuste vahel.

b) Juhatus

Põhikohustused:

- ⇒ Juhtida ühingu pikaajalist planeerimist, määrates selge suuna SOS Lasteküla tegevuse arendamiseks
- ⇒ Üle vaadata ja kinnitada aastaeelarve ja plaanid
- ⇒ Kinnitada külajuhataja tööle võtmine ja kui vajalik, ka töölt vabastamine.

Lasteküla töötajate töö korraldamine

Külajuhataja, SOS emad ja noorte juhendajad on SOS Lasteküla võtmetöötajad. Neid toetavad SOS tädid ja pereabilised, laste arenguga tegelevad töötajad, administratiivtöötajad ja hooldustöötajad. Alljärgnev tabel illustreerib töökohustuste korraldust külas. Eriti rõhutab see tugevat sidet külajuhataja, SOS emade ning noorte juhendajate vahel.

Külajuhatajal on kaks vanemtöötajat; üks vastutab laste arengu valdkonna eest ning üks administratiivvaldkonna eest. Üks neist vanemtöötajatest asendab külajuhatajat tema äraolekul.

SOS emad, noorte juhendajad või noorte koordinaatorid alluvad alati otseselt külajuhtajale. Juhtivale laste arenguga tegelevale töötajale alluvad otse SOS tädid ja SOS pereabilised.

Külajuhataja	SOS EMAD JA NOORTE JUHENDAJAD	
	Tagavad, et lapsed tunneksid end SOS Lastekülas koduselt ja areneksid vastavalt oma võimetele ja potentsiaalile iseseisvateks ning oma panust andvateks ühiskonna liikmeteks	
	Juhtiv laste arenguga tegelev töötaja	SOS TÄDID JA PEREABILISED
		LASTE ARENGUGA TEGELEVAD TÖÖTAJAD <i>Kasvatajad, sotsiaaltöötajad, psühholoogid</i>
Juhtiv administratiivtöötaja	ADMINISTRATIIV- JA HOOLDUSTÖÖTAJAD <i>Administraatorid, raamatupidaja, sekretär, külameister, autojuht, aednik ja koristaja</i>	
		Vastutavad lihtsate administratiivsüsteemide ja küla varade korras hoidmise eest

SOS Lasteküla Standardite rakendamine

1. SOS perel põhinev laste hoolekande mudel on meie töö raamistik

Lastele antakse võimalus üles kasvada hoolivas ja turvalises perekeskonnas ning rajada kestvaid inimsuhteid. SOS ema loob armastava pere, kus lapsed õpivad väärtusi ja jagavad kohustusi. Ta juhib peret vastavalt professionaalsetele laste hoolduse standarditele ja saab vajalikku tuge külajuhatajalt ja teistelt töötajatelt, et tagada laste vajaduste rahuldamine ning nende õiguste austamine.

(Standard)

“Kogu lastekülade kasvatuslik töö on saanud aluse ühest lihtsast ideest - ükski laps ei saa elada ilma pereta, laps vajab peret arenemiseks ning oma füüsilise, vaimse ja hingelise jõu avastamiseks.”

- Hermann Gmeiner -

Lapsed, kellelt on ära võetud hooliv perekeskond ning kes vajavad pikaajalist hoolt, leiavad püsiva kodu SOS peres. See pere pakub neile armastust, kaitset ja kohta, kus nende vajaduste eest hoolt kantakse. Lapsed kasvavad peredes, vendade ja õdedena, kus iga pereliige teistest hoolib, neid kuulab ja neilt õpib.

SOS pere mudel põhineb neljale SOS Lasteküla printsiibile, mis selgitavad, kuidas SOS Lasteküla ning pered moodustatakse ning kuidas nad koos kasvavad. SOS peres on üks stabiilne lapsevanem, SOS ema, kes respektierib lapse perekondliku päritoluga ja lähtub sellest. Elus edasi liikudes, nii SOS peres, noortekodus või iseseisvate täiskasvanutena, hoiavad lapsed sidet oma SOS perega. Taolised stabiilsed ja pikaajalised peresidemed määratlevad SOS perele põhineva laste hoolekande mudeli.

Kohustused

- a) **SOS Ema:** SOS ema on otseselt vastutav iga tema hoolde usaldatud lapse arengu juhtimise eest. Pere juhtijana vastutab ta nende igapäevaste otsuste eest. SOS ema kaasab lapsi otsuste tegemisse, vastavalt nende küpsusastmele.
- b) **Tugitöötajad:** kõik töötajad respektierivad SOS pere individuaalset natuuri ja toetavad neid vastavalt spetsiifilistele vajadustele ja soovidele. Iga töötaja pühendub laste eest hoolitsemisele, edendab organisatsiooni kindlaksmääratud missiooni ja väärtusi ning annab oma panuse küla üldarengusse.
- c) **Külajuhataja:** külajuhataja juhib ja hoolitseb tugeva SOS pere arendamise eest, muutes SOS pere mudeli reaalseks.
- d) **Tegevdirektor:** regulaarse suunamise ja hindamise kaudu kindlustab tegevdirektor külajuhataja vajaliku orienteerituse, koolituse ja vahendite olemasolu edukaks SOS pere mudeli elluviimiseks.

Juhised

1. **SOS pere laste hooldekande mudel on pikaajalist hoolt vajavate laste jaoks:** lastele, kes vajavad uut kodu püsivas perekeskkonnas, pakutakse kohta SOS peres. Lapsed kasvavad SOS peres, kuni nad on piisavalt küpsed alustama iseseisvat elu ja isegi siis säilitavad nad emotsionaalsed sidemed SOS ema, õdede ja vendadega. Need sidemed loovad lähedaste kontaktide võrgustiku, mis kindlustab neile hoole, abi ja toetuse kogu eluks.
2. **SOS ema vastutab oma SOS pere eest:** SOS ema vastutab tema peres elavate laste arengu juhtimise eest, k.a tervishoiu, hariduse ja karjääri valdkonnas. Ta juhib oma majapidamist iseseisvalt.
3. **SOS pere koosneb tavaliselt seitsmest kuni maksimaalselt kümnest lapsest, kes elavad õdede ja vendadena koos SOS emaga peremajas:** selline pere suurus tagab, et SOS pere poolt pakutavast hooldusest saab kasu nii palju lapsi kui võimalik. Erinevas eas tüdrukud ja poisid elavad koos, bioloogilised vennad ja õed elavad alati samas SOS peres. Iga kohalik ühing otsustab täpse pere suuruse nendes piirides.
4. **SOS pered moodustavad küla:** SOS pered elavad lähestikku, et nad saaksid jagada oma kogemusi, toetada üksteist ning nautida ühtekuuluvust. Külas luuakse hooliv ja toetav õhkkond. See on eriti oluline erineva taustaga lastele, kes vajavad spetsiaalset tuge ja kaitset, et üle saada raskest ja traumaatilisest minevikust. Uutes SOS Lastekülades on maksimaalselt kuni viiesteist SOS peret, kusjuures kaksteist on ideaalne arv.
5. **SOS ema austab laste juuri:** SOS ema austab ja on tähelepanelik iga lapse kultuurilise tagapõhja, religiooni ja perekondliku tausta suhtes. Kontakte bioloogiliste vanemate ja lähemate sugulastega hoitakse regulaarselt, kui see on lapse huvides. SOS ema toetab lapse arenguga tegelev töötaja, kes vastutab kõigi administratiivsete ja ametlike juriidiliste nõudmiste ülevaatamise eest.
6. **SOS ema austab laste vaateid ja kuulab neid:** laste vaateid ja arvamusi võetakse arvesse ning lapsi innustatakse arendama oma individuaalseid oskusi ja võimeid. Neile antakse võimalus osaleda nende elu puudutavate otsuste tegemisel SOS peres, nt. laste arengu planeerimise protsessis.
7. **Iga SOS pere on osa ühiskonnast:** toetatakse SOS perede osalemist ühiskondlikus elus, kuna see on kasulik laste arengu ja integratsiooni seisukohalt. Kui hariduse, tervise vms. teenused on kogukonnas olemas, siis nende kasutamist eelistatakse, juhul kui kvaliteedi põhitase on tagatud. Küla ja SOS pered püüavad igas aspektis olla osa ühiskonnast.
8. **SOS peredele pakutakse professionaalseid tugiteenuseid SOS Lastekülas:** tugitöötajad on pühendunud SOS perede abistamisele vastavalt iga SOS ema ja laste vajadustele. Eriti olulised on igas külas laste arenguprogrammid ja noorsooprogrammid, mille eesmärk on aidata SOS peredel võtta vastutus enda eest ning rajada tugevad sidemed ühiskonnaga. SOS emale tugiteenuseid pakkudes respektiivad töötajad tema positsiooni perekonnapeana ning suhtlevad temaga konsultatiivses vormis. Külajuhataja koordineerib teenuseid ja tagab nende kvaliteedi.

-
9. **SOS pere mudel areneb arvestades ÜRO Lapse Õiguste Konventsiooni:** laste õigustel on oluline panus arutlustes, uurimustes, planeerimisel, hindamisel ja SOS pere mudeli jätkuval arendamisel. Meie mudeli raames kaitsevad töötajad lapsi igasuguse väärkohtlemise või ekspluateerimise eest.

2. SOS ema juhib SOS peret

SOS ema jagab oma elu lastega, pakkudes neile emotsionaalset turvatunnet ja võimalust arendada uusi ja püsivaid suhteid peres, kus üksteisest hoolitakse. Samal ajal on SOS ema laste hoolduse alane spetsialist, kes teeb koostööd teiste lasteküla töötajatega laste vajaduste eest hoolitsemisel.

(Standard)

“...me peame SOS Lasteküla ema ameti tegema ahvatlevaks nii intellektuaalses kui ka hingelises mõttes. Sel viisil peame looma uue, modernse naise ameti nagu on meditsiiniõe või sotsiaaltöötaja ametid”

- Hermann Gmeiner -

SOS pere laste hooldekande mudeli südameks on kestev ja stabiilne suhe SOS ema ja tema hoolde usaldatud laste vahel. Jagades oma elu ja emotsioone lastega, rajab SOS ema armastava pere, kus paranevad emotsionaalsed haavad ning tekib eneseusaldus. Samal ajal on SOS ema spetsialist, kes on pühendunud pikaajalisele laste eest hoolitsemisele. Ta on SOS pere pea ning hoolitsev vanem igale oma lapsele.

SOS Lasteküla organisatsioon on pühendatud SOS ema ameti loomisele igal maal. Hädavajalikud on laiaulatuslik valiku protsess, kõrgetasemeline koolitus ning pidev toetus. Nende sammude abil on tagatud SOS ema pidev areng, võimete ja kvalifikatsiooni laiendamine ning oma potentsiaali järgimine. Külajuhataja toetab SOS ema ja edendab õppimiskultuuri, vastutust ja algatusvõimet kõigi töötajate seas.

Kohustused

- a) **SOS ema:** SOS ema on SOS pere juht ning otseselt vastutav iga oma lapse hoolekande ja arengu eest. Ta juhib neid sõltumatuse ja iseseisvuse suunas ning juhib otsustamisprotsessi koos lastega. Ta pöördub ekspertarvamuse saamiseks vajadusel ka teiste küla töötajate poole.
- b) **SOS tädi ja SOS pereabiline:** SOS tädi ja SOS pereabiline aitavad SOS ema tema ülesannetes ja asendavad teda puhkuse perioodil. Nad on valmistunud mitme erineva SOS pere laste eest hoolitsema ja austavad emotsionaalseid sidemeid SOS ema ja ta laste vahel.
- c) **Tugitöötajad:** kõik ülejäänud töötajad lastekülas pakuvad tugiteenuseid SOS emale ja ta perele, pakkudes asjatundlikku nõu ja praktilist toetust, kui SOS ema seda vajab, arvestades küla eelarve ja plaanidega.

-
- d) **Külajuhataja:** külajuhataja koordineerib SOS ema professionaalset arendamist ja kindlustab emadele individuaalse toetuse saamise, mis on neile oma ülesannete täitmiseks vajalik.

e) **Tegevdirektor ja Juhatus:** juhatus tagab tugeva ja püsiva aluse rajamise SOS emade arendamiseks. Tegevdirektor teeb ettepanekuid, mis SOS ema ameti arengut ja tunnustamist edendaks ning propageerib seda juhatuse abil riigi valitsusasutustes, haridusasutustes ja teistes laste hoolekande organisatsioonides.

Juhised

1. **Luuakse hooliv peresekond:** SOS ema eesmärk on luua peresekond, kus lapsed saavad paraneda ja võimaluse oma potentsiaali teostada. Ta aktsepteerib igat last kui ainulaadset ja hoolitseb tema individuaalsete vajaduste eest austusega ja mõistvalt. Ta näitab välja oma kiindumust ning loob kodu, kus armastusel põhinevad inimsuhted arenevad.
2. **SOS ema juhib tema lapsi puudutavate otsuste tegemise protsessi:** perekonnapeana vastutab SOS ema oma lapsi puudutavate tegevuste ja otsuste eest. Ta võtab endale lapsevanema rolli ning kogu ülejäänud personali suhtlemine lastega toimub tema teadmisel ja nõusolekul.
3. **Järgitakse põhjalikku valiku ja värbamise protsessi:** valimise protsess, mis tagab õigete SOS emade tööle võtmise, omab otsustavat tähtsust SOS pere rajamisel. Iga SOS ema ameti taotlejaga tehakse vähemalt kaks intervjuud ja neid kontrollitakse hoolikalt, et tuvastada, kas neil on SOS ema ametiks sobiv isiksus, kvalifikatsioon ja potentsiaal. Värbamise protsessi juhib külajuhataja koos SOS ema esindajaga ja/või muu töötajaga, kas külast või väljastpoolt, kellel on SOS ema valikul kogemusi.
4. **SOS emal on selge teenistuskäik:** selge karjääri arengustruktuur on kohaliku ühingu teenistustingimuste osa. SOS emade kandidaatidele antakse detailset infot SOS ema karjääri põhilistest astmetest.
5. **SOS emasid koolitatakse kogu teenistuskäigu vältel:** äsja töölevõetud SOS ema läbib algse kaheaastase koolitusprogrammi, et saada professionaalseks SOS emaks. Selle perioodi jooksul kutsutakse teda SOS ema praktikandiks. Tema koolitus koosneb vähemalt kolmekuulisest teoreetilisest lastehoolekande alasest koolitusest ning 21-kuulisest praktilisest koolitusest. Seejärel osalevad SOS emad koolitustes kogu karjääri jooksul. Iga SOS emale on kohustuslik läbida minimaalselt kaks nädalat koolitust vähemalt kord iga kahe aasta jooksul. Lisaks organiseeritakse lastekülas minimaalselt üks nädal aastas täiendõpet.
6. **Vastutus SOS pere eest peale ühte aastat:** enne kui SOS ema praktikandile antakse vastutus oma SOS pere eest, peab ta olema töötanud lastekülas vähemalt ühe aasta, kaasa arvatud kolmekuuline teoreetiline koolitus.
7. **Külajuhataja juhendab kõiki SOS emasid:** külajuhataja viib läbi SOS emadega igal aastal arenguveestlused, mis vaadatakse üle vähemalt kord kuue kuu jooksul, tagamaks

emale vajaliku koolituse ja muu abi. Samuti annab külajuhataja regulaarset tagasisidet ja tuge SOS emale vähem ametliku vestluse käigus kord kuus.

8. **SOS tädi ja SOS pereabiline on lastekasvatuse spetsialistid:** SOS tädi ja SOS pereabiline saavad erialast koolitust, mis valmistab nad ette erinevate perede laste ajutiseks hooldamiseks ja võõra majapidamise juhtimiseks. Nad annavad aru juhtivale laste arenguga tegelevale töötajale.
9. **SOS ema esindaja võtab külas juhtiva rolli:** vähemalt kord iga kahe aasta järel valitakse SOS emade, SOS tädide ja/või pereabiliste poolt SOS ema esindaja. Tema ülesanne on toimida nende esindajana ning ta on küla komitee täieõiguslik liige. Ta edendab SOS ema ametit ja teeb ettepanekuid selle edasise arendamise suhtes, eelnevalt konsulteerides teiste SOS emadega.

3. Lapsed leiavad kodu SOS peres, mis vastab nende vajadustele kõige paremini

Vaid nende laste vastuvõtmist lastekülla kaalutakse, kelle vajadustele saab SOS pere parimal viisil vastata. Laste vastuvõtu protsess tagab iga lapse hoolika hindamise enne SOS pere liikmeks saamist.

(Standard)

“Õigesti komponeeritud SOS perest sõltub nii palju... lapsed pannakse tavaliselt seda tüüpi SOS perre, mis nende vajadustele parimal viisil vastab.”

- Hermann Gmeiner -

SOS perre püütakse paigutada need lapsed, kellel sellest kõige rohkem kasu saavad. Kaalutakse vaid nende laste vastuvõtmist lastekülla, kes vajavad uut kodu alalises perekeskonnas ja kelle jaoks paremat lahendust ei ole võimalik leida. See tagatakse selgete vastuvõtukriteeriumite rakendamise ja struktureeritud vastuvõtu protsessi kaudu. Seda protsessi tugevdatakse koostöös riigi sotsiaalhoolekande asutustega, et tagada lapse seaduslik paigutamine SOS perre.

Iga laps tuleb oma uude SOS perre oma isikliku mineviku, tausta ja identiteeditundega. Seda teades edendatakse koostööd lapse bioloogilise perega, et muuta üleminek uude kodusse võimalikult sujuvaks ja võimaldada peresidemete jätkumist.

Kohustused

- a) **SOS ema:** SOS ema kohustus on hinnata, kas tema SOS pere pakub lapsele kõige sobivamat perekeskkonda; ta valmistab oma SOS pere lapsed uute laste tulekuks ette ning püüab teha nii, et uus laps tunneks end oodatuna ja vastuvõetuna SOS perre.
- b) **Lapse arenguga tegelev töötaja:** üks töötaja vastutab lapse tausta ja hetkesituatsiooni alase info kogumise eest. Lapse arenguga tegelev töötaja toetab SOS ema koostöös bioloogiliste vanematega ja vaatab üle kõik juriidilised formaalsused, mis võivad kaasneda.
- c) **Külajuhataja:** külajuhataja tagab, et vaid need lapsed leiavad kodu SOS peres, kes vastavad vastuvõtukriteeriumitele ning kellele sobivamat kohta võimalik leida ei ole.

Juhised

1. **Laste vastuvõtmise protsessi juhatab laste vastuvõtu komitee:** komitee hindab, kas SOS pere on lapsele parim hoolduse variant; milline SOS pere on kõige sobivam, konsulteerides vastava SOS emaga; tagab kõikide vajalike dokumentide olemasolu ning juriidiliste nõudmiste täitmise ning peab nõutavat vastuvõtuprotsessi dokumentatsiooni. Komitee juhivad külajuhataja ja tavaliselt kuuluvad sinna laste arenguga tegelevad töötajad. Vajadusel konsulteeritakse SOS ema esindajaga. Komitee teeb koostööd riigi sotsiaalhoolekande asutustega ning vastava omavalitsuse sotsiaaltöötaja võib olla kaasatud komiteesse konsultandina.
2. **Taotlused vaadatakse läbi vastavalt selgetele vastuvõtukriteeriumitele:** kaalutakse vaid nende laste paigutamist SOS Lastekülla, kes vajavad alalist kodu perekeskkonnas. Põhiprioriteediks on orvud ja mahajäetud lapsed, kellel ei ole sugulasi, kes võiksid neile pakkuda pikaajalist perepõhist hoolt. Ülejäänud juhtumid, mida kaaluda, võivad olla lapsed, kes on juriidiliselt vanemate juurest ära võetud ning vajavad pikaajalist perepõhist hoolt. Lapsed võetakse tavaliselt lastekülla enne kümnendat eluaastat, välja arvatud juhul, kui nad on koos bioloogiliste õdede ja vendadega. Kerge füüsilise või vaimse puudega laste vastuvõtmist kaalutakse juhul, kui nende vajadustele saab SOS peres vastata. Raske füüsilise või vaimse puudega lapsi soovitatakse paigutada alternatiivsetesse asutustesse, kus erivajadustega efektiivselt tegeletakse.
3. **Sotsiaalhoolekandeadasutused on vastuvõtuprotsessi koostööpartnerid:** laste vastuvõtu komitee teeb koostööd sotsiaalhoolekandeadasutustega, tagades juhtumite põhjaliku ülevaatamise ja laste paigutamiseks ettenähtud juriidiliste nõudmiste täitmise. Komitee toetab sotsiaalhoolekandeadasutusi juhtumite läbitöötamisel, pakkudes vajadusel ning nõudmisel abi. Kui ei ole seaduslikku partnerit, kes laste perekondlikku tausta uuriks, siis on see SOS Lasteküla kohustus.
4. **Iga lapse olukorda kontrollitakse põhjalikult:** komitee hindab lapse tausta ja hetkesituatsiooni kindlustamaks, et laps on tõesti abivajaja ning parimaks võimaluseks on tema paigutamine SOS perre. Komitee peab olema veendunud, et paremat võimalust

lapsele ei ole. Kui lapsel on pärispere, siis kaalutleb komitee, kas ja kuidas saaks teda peres toetada.

5. **Lapse bioloogilist peret tunnustatakse kui partnerit laste eest hoolitsemisel:** lapse bioloogilist peret informeeritakse SOS pere mudelist ning kutsutakse neid lapse SOS ema ja perega tutvuma. Neid kaasatakse vastuvõtuprotsessi ja nendega konsulteeritakse kogu protsessi vältel. See kindlustab vajaliku info saamise lapse tausta kohta ning rajab hea aluse peresidemete jätkumisele lapse külas elamise ajal.
6. **Õige SOS pere valitakse hoolikalt:** iga laps liidetakse SOS perega vastavalt tema individuaalsetele vajadustele ning teistele lastele, kes juba selles peres on. Täpsemalt paigutatakse laps kõige sobivama SOS ema juurde, arvestades ema tugevaid külgi ja võimeid. SOS emale antakse detailset informatsiooni lapse tausta ning vajaduste kohta ning ta saab seejärel kinnitada, kas on valmis lapse eest hoolitsema. Peab säilima pere loomulik struktuur - erinevas eas poisid ja tüdrukud, bioloogilised vennad ja õed elavad samas SOS peres. Lapsed paigutatakse SOS perre, kus nad saavad kõige paremini kasvada vastavalt oma kultuurilisele taustale ja religioonile.
7. **Lapse vastuvõtmiseks SOS perre tehakse ettevalmistusi:** SOS ema valmistab teised SOS pere lapsed ette uute laste tulekuks. Enne vastuvõtmist külastab laps oma uut SOS peret. Vastuvõtmisel on laps ideaalolukorras koos sugulastega, kes usaldavad ta SOS Lasteküla hoolde.
8. **Hangitakse seaduslik sünnitunnistus, isikudokumendid ja taustainfo:** püütakse tagada iga lapse identsus sünnitunnistuse, passi ja muude isikudokumentide näol, mida nad edaspidises elus tõenäoliselt vajavad. Samuti kogutakse võimalikult palju infot lapse mineviku kohta, k.a koolitunnistused, meditsiinidokumendid. Püütakse kindlustada lapsele igasugune omand või pärand, millele tal õigus on.

4. Lapse arengut toetatakse aktiivselt

Igale lapsele pakutakse individuaalseid arenguvõimalusi, mis vastavad tema vajadustele ja potentsiaalile. SOS ema suunab laste arengut oma SOS peres. Teised SOS Lasteküla töötajad toetavad teda, pakkudes abi ja organiseeritud tegevusi, mida ümbritsev ei võimalda. Kõik töötajad austavad ja edendavad iga lapse õigusi.

(Standard)

“Me lakkame mõistmast laste olemust, kui ei oska hinnata lapse ja ema vahelise suhte tähtsust. See suhe on meie kogu arengu alus, nii üksikisikuna kui ühiskonna liikmena.”

- Hermann Gmeiner -

Igat last nähakse unikaalse indiviidina ning teda toetatakse vajalikul määral, et temast saaks kohusetundlik ja osavõtlik ühiskonna liige. Lapse arengu toetamisel keskenduvad SOS ema, noorte juhendaja ja teised töötajad lapse tugevatele külgedele, võimetele ja potentsiaalile. SOS ema toetab lapse füüsilist, emotsionaalset, intellektuaalset, sotsiaalset ja hingelist heaolu, arvestades tema bioloogilise, sotsiaalse ja kultuurilise taustaga. Noorte juhendaja jätkab arengu toetamist, kui lapsed noortekodusse lähevad.

Iga lapse võimeid võetakse arvesse ning tuuakse välja regulaarse ja struktureeritud lapse arengu planeerimise protsessi kaudu. Dokumenteerimise kaudu muutub iga lapse areng tõestatavaks ja tema edukus nähtavaks. Lapse arenguplaneerimise protsess aitab SOS emal, noorte juhendajal ja teistel töötajatel iga lapse huve, võimeid, talenti ja potentsiaali märgata, toetada ja arendada. Töötamine selgete ja kokkulepitud arengueesmärkide suunas aitab ka oma jõupingutusi koordineerida.

Kohustused

- a) **SOS ema:** SOS ema edendab iga lapse arengut SOS peres ja suunab neid sõltumatus ja iseseisvaks saamise poole. Ta loob hoolitseva perekeskonna, juhib lapse arengu planeerimist ja otsib vajadusel abi külajuhatajalt ja lapse arengu planeerimise alastelt töötajatelt
- b) **Noorte juhendaja:** noorte juhendaja edendab iga noortekodus elava noore arengut. Ta loob toetava õhkkonna, kus noored saavad arendada oskusi eluks ja oskust enda eest vastutada. Noorte juhendaja juhib noorte arengu planeerimist.
- c) **Lapse arenguga tegelev töötaja:** kindlustab igale SOS perele vajalikud vahendid, mis vastaks pere vajadustele. Nad loovad sidemed ühiskonnas pakutavate teenustega ja pakuvad vajadusel eriteenuseid külas. Neid koordineerib ja juhendab (superviseerib) külajuhataja või lapse arenguga tegelev vanemtöötaja.
- d) **Külajuhataja:** külajuhataja toetab iga SOS ema ja noorte juhendajat arengu eesmärkide seadmisel lastele ja noortele. Ta kindlustab iga lapse arenguplaani olemasolu, selle uuendamise igal aastal, vajaliku toetuse SOS emale ja hästi koordineeritud koostöö SOS ema, noorte juhendajate ja teiste töötajate vahel. Tal on ka ülevaade küla laste üldistest arenguvajadustest.

Juhised

1. **Lapsed osalevad aktiivselt SOS pere elus ja otsuste tegemisel:** SOS ema kuulab lapsed ära ning tagab selle, et neid võetakse kuulda. Lapsed osalevad oma elu puudutavate otsuste tegemisel ning mõistavad, mis on nende kohustused peres. Vanemaks saades võtavad nad üha suurema vastutuse oma elu ja arengu eest.
2. **Hoolitsetakse sotsiaalse ja emotsionaalse arengu eest:** Iga laps kogeb armastust, kiindumust ja õrnust SOS ema ning ka õdede ja vendade kaudu ja teda julgustatakse oma emotsioone väljendama. Last toetatakse peresuhete, sõprussuhete ja teiste sotsiaalsete kontaktide rajamisel ja hoidmisel. Laps õpib suhtlema, koos teistega toimima ja jagama

läbi aktiivse pereelu, lasteaija ja kooli ning samuti erinevate grupitegevuste kaudu ühiskonnas ja külas. Toetatakse kontakte lapse bioloogilise pere ja kogukonnaga.

3. **Toetatakse moraalset ja hingelist arengut:** Laps õpib tundma kultuuriväärtuseid, moraali ja religioosset tavaid viisil, mis respektib tema perekondlikku tausta. SOS peres antakse igale pereliikmele võimalus ning vabadus praktiseerida oma usulisi tõekspidamisi. Organisatsioon tagab, et see õigus on kõigil pereliikmetel, kindlustades vajadusel vastavad ressursid. Läbi igapäevase suhtlemise pere, sõprade ja teiste ühiskonna liikmetega, arendavad lapsed oma väärtushinnanguid ning tõekspidamisi, mis juhivad neid läbi elu.
4. **Luuakse tugev hariduslik alus, mille arendamist jätkatakse kuni täisealiseks saamiseni:** õppimisvõimalused selgitatakse välja ja pakutakse vastavalt lapse individuaalsetele vajadustele. Haridus- ja koolitusprogrammid leitakse pigem ühiskonnast kui organiseeritakse külas.
5. **Edendatakse mängimist ja teisi vabaaja tegevusi:** Mäng ja vaba aeg on tähtsad lapse arengut stimuleerivad viisid. SOS ema loob peremajas õhkkonna, kus lapsed tunnevad, et neid julgustatakse mängima. Ta püüab neid haarata kaasa igasugustesse loovatesse ja stimuleerivatesse tegevustesse, mis vastavad laste individuaalsetele vajadustele, huvidele ja võimetele. Iga küla organiseerib samuti struktureeritud vabaaja tegevuskavu kõikidele lastele koolivaheaegadel, mis sisaldavad arendavaid tegevusi, üldkasulikke tööd ja vabaaja tegevust.
6. **Edendatakse füüsilist tervist:** Tagatakse iga lapse kasvamine tervislikus õhkkonnas. Hea toitumine, hügieenikombid ning füüsiline aktiivsus on olulised ja neid püütakse edendada. SOS peres püütakse pakkuda tervislikku ja tasakaalustatud toitu. Hooldatakse seksuaalkasvatuse saamise eest ja teavitatakse alkoholi, suitsetamise ja narkootikumide kahjulikust mõjust. Iga laps läbib kord aastas tervisekontrolli ning samuti vajalikud vaktsineerimised ja muud preventiivsed abinõud.
7. **Viiakse läbi formaalne lapse arengu planeerimise protsess:** Individuaalse arengu planeerimise koosolekud toimuvad kord aastas iga lapse kohta ning need dokumenteeritakse. Järelarutlused toimuvad regulaarselt, et toetada SOS ema, kes oma pere arengut pidevalt jälgib. Kui laps on lastekülast lahkunud ning kolinud noortekodusse, siis vastutab protsessi juhtimise eest noorte juhendaja. Vähemalt kord aastas kohtub külajuhataja iga SOS emaga, et vestelda tema laste üldarengu teemal.

5. Noorsooprogrammid pakuvad enesearendamise võimalusi

Noorsooprogrammid pakuvad õppimis- ja arenguvõimalusi ning on iga SOS Lasteküla osaks. Noored inimesed arendavad oma suhtumist, käitumist, eneseusaldust ja oskusi, mis on vajalikud selleks, et võtta vastutus oma tuleviku rajamise eest ning saada edukateks ja oma panust andvateks ühiskonna liikmeteks.

(Standard)

“Noorukieas poisid ja tüdrukud vajavad enesekindluse saavutamiseks pere abi ja toetust.”

- Hermann Gmeiner -

Sellest päevast peale, kui laps SOS Lastekülla tuleb algab töö suunamaks teda iseseisvaks ning oma panust andvaks ühiskonna liikmeks saamise poole. SOS Lasteküla töö oluliseks teetähiseks on see, kui noored võtavad rohkem vastutust oma elu, töö ja enese eest hoolitsemise osas. Noorsooprogrammid toetavad seda protsessi ning on oluliseks osaks SOS pere hooldekande mudelis. Programmid pakuvad noortele mitmeid võimalusi, mille kaudu nad saavad oma isiksust edasi arendada ja end ette valmistada iseseisvaks eluks. Programmid võivad sisaldada haridust ja koolitust, majutust, “edumaa” programme ning monitooringut.

Noorte juhendajal on keskne roll noorte individuaalsel juhendamisel ja noorsooprogrammide organiseerimisel ja juhtimisel. Ta mõtleb, milliseid võimalusi on noorte arengu toetamiseks, võttes arvesse ühiskonna sotsiaalset ja majanduslikku situatsiooni. SOS ema suunab oma lapsi sobivate noorsooprogrammide poole ning on nende jaoks jätkuvalt olemas hooliva lapsevanemana. Külajuhataja ja teised töötajad toetavad neid samme ja võtavad enda peale erinevaid rolle noorsooprogrammides.

Kohustused

- a) Noorte juhendaja (noortekodu juhataja ja/või kasvataja):** vastutab noorte arengu toetamise eest ning nende juhtimise eest iseseisvasse ellu. Noorte juhendajad juhivad noortekodus elavate noorte arenguplaneerimise protsessi. Noored võivad juhendajale toetuda ja nõuannete saamiseks tema poole pöörduda. Juhendajad konsulteerivad ja teevad koostööd SOS emade ja külajuhatajaga noortekodus elavate noortega seotud olulistest otsuste tegemisel. Nad pakuvad noorsooprogramme ka noortele, kes elavad peremajades. Noorte juhendajad alluvad otseselt külajuhatajale, välja arvatud juhul, kui üks neist on määratud noorsooprogrammide üldkoordinaatoriks.
- b) SOS ema:** SOS ema valmistab lapsed noortekodusse minekuks ette ja toetab nende osalemist noorsooprogrammides. Ta juhib peremajas elavate noorte arenguplaneerimise protsessi. Ta soovib, millal lastel on aeg kolida peremajast noortekodusse. Ta jääb nende vanemaks ka peale seda, kui noored enam tema juures ei ela, ta juhendab neid ja pakub emotsionaalset tuge ning temaga konsulteeritakse noore elu puudutavate oluliste otsuste tegemisel.
- c) Külajuhataja:** külajuhataja tagab noorsooprogrammide organiseerimise ning pakkumise SOS peredele. Tal on lõplik otsustusõigus programmide kaudu pakutava abi üle ja ta kindlustab vajalike vahendite olemasolu aastaeelarves.

Juhised

- 1. Noorsooprogramme organiseeritakse arvestades noorte vajadusi ja kohalikku olukorda:** Programmid planeeritakse vastavalt noorte arenguvajadustele, kultuurilisele situatsioonile, kohalikule majanduslikule tegelikkusele ja saadaolevatele vahenditele. Noorte individuaalsetele vajadustele vastavad programmid selgitatakse lapse arenguplaneerimise protsessi kaudu ja alustatakse nendega juba ajal, kui laps peremajas elab. Külajuhataja tagab tugevate sidemete olemasolu SOS pere ja noortekodu vahel.
- 2. Kindlaksmääratud arv noorte juhendajaid organiseerib programme ja juhendab noori:** juhendajad töötavad SOS peredes ja noortekodudes elavate noortega. Iga kaheksa kuni kaheistkümnene alla 18. aastase noortekodus elava noore kohta on üks juhendaja.
- 3. Noorte juhendajaid koolitatakse kogu nende karjääri jooksul:** äsja töölevõetud noorte juhendaja läbib teoreetilise täiendõppe koolitusprogrammi, mis kestab vähemalt üks kuu. Noorte juhendajad läbivad seejärel vähemalt ühe noorte hoolekandevalise koolituse iga kahe aasta jooksul.
- 4. Noortele pakutakse haridus- ja karjäärinõustamisalaseid programme:** Iga laps ja noor läbib karjäärinõustamise vähemalt kord aastas, mis aitaks neil teha valikuid, mis viivad neid edasi iseseisva elu ja karjääri. Õpingute ajal julgustatakse noori leidma osalise tööajaga tööd, et nad tutvuks töötamise reaalsusega ning saaks täiendavat sisetulekut. SOS emad ja teised töötajad nõustavad karjääri suhtes jätkuvalt kõiki noori.
- 5. Noortele pakutakse personaalse arengu programme:** Pakutakse programme, mis aitavad noortel õppida eluks vajalikke oskusi ja arendada oma isiksust. Koolitusprogrammid sisaldavad suhete arengu, seksuaalsuse ja sotsiaalse teadlikkuse alaseid teemasid. Organiseeritakse ühiskondlikke sotsiaal- ja kultuuriteenuste programme, et anda noortele võimalus osaleda konstruktiivselt ühiskonnaelus. Lisaks julgustab külajuhataja iseseisvalt elavaid noori kokku saama ja kohtuma SOS peredega, et sidemeid hoida.
- 6. Toetatud elamise programmid külas või selle lähedal:** Noored kolivad SOS peremajast noortekodusse vanuses, mis on sobiv nende individuaalse arengu seisukohalt, kuid mitte varem kui neljateistkümnene aastaselt. Ettevalmistused algavad vähemalt aasta enne kolimist. Maksimaalselt kaheksa kuni kaksteist noort elab koos ühes grupis, jagab kööki ja eluruumi. Seal elades vastutavad noored oma eelarvega toimetulemise eest ning majapidamise juhtimise eest, ühe selleks määratud juhendaja juhtimisel ja toel. Noorte juhendajad suhtlevad tihedalt noortega ja pakuvad igapäevast pidevat abi.
- 7. Noori täiskasvanuid toetatakse iseseisva elamise programmide kaudu:** Üle 18. aasta vanused noored, kel on regulaarne sisetulek ja oma elukoht kas üürimise või omandiõiguse lepingu alusel, võivad taotleda vajadusel finantsilist abi. Sellist abi antakse maksimaalselt kolm aastat ning eesmärgiks on aidata noortel iseseisvalt elada. Kõikidel juhtudel on noore poolne toetus vähemalt üks kolmandik üürist või laenu tagasimaksetest. Noored, kes saavad üüri-, ostu- või ehitustoetust, sõlmivad organisatsiooniga ametliku lepingu, kus tingimused on selgelt määratletud. Need noored on suurel määral vastutavad

oma elu eest ja nad elavad ilma juhendajata. Juhendaja roll nende puhul on nõuandev ja nõustav.

8. **Noored võivad taotleda “edumaa” stardiprogramme, mis aitavad iseseisvuda:** töökoha leidmise väheste võimaluste korral pakuvad “edumaa” stardiprogrammid noortele võimalust alustada iseseisvat elu. Antakse finantstoetust madalapalgalise töö vastu võtmiseks või oma väikese ettevõtte alustamiseks. Kui noored vajavad toetust edasise hariduse omandamiseks, siis pakutakse stipendiume karjääriga seotud hariduse saamiseks. Igasuguse finantsabi vastu võtmisel on noortel kohustus kasutada rahalisi vahendeid vastavalt kokkulepitud tingimustele.
9. **Noorte kohta käivat infot hoitakse ja uuendatakse:** külajuhataja vastutab ajakohase info olemasolu tagamise eest küla endiste kasvandike edasise käekäigu ja kontaktandmete kohta, eeldades nende vastavat nõusolekut. Toimikuid uuendatakse vähemalt iga kahe aasta järel.

6. Iga SOS pere on ühiskonna osa

Iga SOS pere on ühiskonna lahutamatu osa ning osaleb ühiskonnaelus. Laps rajab suhteid, õpib tähtsaid oskusi ja arendab eneseusaldust, et temast saaks aktiivne ja oma panust andev ühiskonna liige.

(Standard)

“...SOS Lasteküla peab sobituma oma ümbruskonda igas mõttes. Igal võimalusel tuleb vältida mittetavapäraseid situatsioone, isegi kui see toob kaasa teatud takistused. Mida tavalisemas olukorras laps üles kasvab, seda parem tema arengule. Hooletusse jäetud lapsel on üks suur soov: olla teiste lastega sarnane .”

- Hermann Gmeiner -

SOS Lasteküla on ühiskonna osa nii oma asukoha, kavandi kui kõikide muude aspektide poolest. Peale selle, et küla ehitatakse olemasolevasse ühiskonda ning peremajad on projekteeritud sarnaselt naabruses olevatele majadele, on laste igapäevane elu SOS peres samuti selle ühiskonnaga seotud. Toetav ja hoolitsev keskkond, mille SOS pered külas loovad, on tasakaalusta olles osa kohaliku ühiskonnast.

Kogukonnas käivad lapsed koolis, jumalateenistusel, saavad arstiabi ning kasutavad muid sotsiaalteenuseid. Nad osalevad kohalikel festivalidel, sündmustel ja pidustustel ning leiavad oma huvide, oskuste ja võimete arendamise võimalusi klubides ja ühingutes. Ühiskonnaelus osalemise kaudu rajavad lapsed suhteid, mis aitavad neil kasvada küpseteks täiskasvanuteks, arendada vajalikke oskusi ning seisukohti, et olla kohusetundlikud ühiskonna liikmed.

Kohustused

- a) **SOS ema:** SOS ema otsib aktiivselt võimalusi, kuidas integreerida ennast ja oma peret ühiskonda. Ta suunab ka oma laste suhteid teiste ümberkaudsete laste ning täiskasvanutega.
- b) **Tugitöötaja:** oma suhetes teiste ühiskonnaliikmetega edendavad tugitöötajad aktiivselt avatust ja sidemeid SOS perede ja teiste ühiskonnaliikmete vahel. Eriti toetavad nad SOS emasid, otsides lastele võimalusi interaktsiooniks ühiskonnaga.
- c) **Külajuhataja:** külajuhataja edendab ja hõlbustab sidemeid iga SOS pere ja ühiskonna vahel. Ta toetab ka SOS emasid nende püüdlustes luua individuaalseid tugivõrgustikke kogukonnas.

Juhised:

1. **SOS pered on kohaliku ühiskonna aktiivsed liikmed:** SOS pered osalevad ühiskonna sotsiaalses, kultuurilises ja religioosses elus, kasutades kõiki olemasolevaid võimalusi positiivsete suhete viljelemiseks ja üritustel osalemiseks.
2. **SOS perede elustandard peegeldab vastava ühiskonna tegelikkust:** nii palju kui võimalik peegeldab SOS perede elustandard teiste ühiskonnas elavate perede elustandardit, tagades samas laste arenguvajaduste rahuldamise. See vähendab sotsiaalseid ja majanduslikke erinevusi, aidates SOS peredel sobituda ühiskonda.
3. **SOS pered kasutavad oma vajaduste rahuldamiseks ühiskonnas olemasolevaid teenuseid:** SOS pered kasutavad ühiskonnas olemasolevaid haridus- ja meditsiinasutuste teenuseid. Seda toetab külajuhataja, kes tagab nõutava eelarve olemasolu ning jälgib pakutavate teenuste kvaliteeti. Kui selliseid teenuseid ei ole või nende kvaliteet ei vasta laste vajadustele, siis leiab lasteküla võimalused toetada vajalike teenuste hankimist ja võib kaaluda nende teenuste pakkumist külas.
4. **Lasteküla osaleb ühiskonna arendamises:** küla teeb koostööd teiste ühiskonnaliikmetega kohalike arenguvajaduste küsimustes. Seda meeles pidades teeb küla koostööd ühiskonnaga vajalike teenuste arendamisel, mitte ei arenda neid omaette. Samuti tegutseb küla abivahendina ühiskonna nõrgemate liikmetele, kes saaks külas pakutavatest sotsiaalteenustest kasu.
5. **Küla toetab avalike suhete ja toetuste kogumise (fundraising) alaseid tegevusi kogukonnas:** kui ühingu põhikohustus on toetust koguda riigis, siis küla oluline roll on toetada kogumisüritusi kohalikus kogukonnas. Kogu küla personalile selgitatakse annetajate tähtsust ja SOS Lasteküla esitlemise olulisust laiemale avalikkusele. Lapsed ei ole harjunud sponsoritelt otse toetust küsima ning nende osalus avalike suhete tegevuses on kindlalt limiteeritud.

-
6. **Küla aitab naabreid hädaolukordades:** SOS Lastekülad annavad hädaolukorras kohest ja efektiivset abi. Abi on suunatud lastele ja teistele nõrgematele ühiskonnaliikmetele.

7. Rahaliste vahendite ja vara vastutustundlik kasutamine

Administratiivsüsteemid on struktureeritud nii, et tagada aruandekohustus, samas rajades vastutustunnet igas SOS peres ning kõigi töötajate seas. Nende efektiivsete administratiivsüsteemide järjekindel rakendamine edendab rahaliste vahendite ja varade vastutustundlikku kasutamist.

(Standard)

“See on küsimus armastuse kui kindla väärtuse loomisest, võimaldades meie poolt pakutaval materiaalsel toetusel muutuda efektiivseks ka hingelisel tasemel”

- Hermann Gmeiner -

Eraisikud, valitsused, ettevõtted ja teised toetajad teevad annetusi, et meie organisatsioon saaks laste eest hoolitseda. Kõigi vahendite ja varade vastutustundlik kasutamine kindlustab toetajate ja partnerite usalduse. Organisatsiooni vara, k.a. hooned, sõidukid, mööbel, varustus ning samuti info töötajate ja laste kohta koheldakse suurima hoolega.

SOS Lasteküla administratiivsüsteem on suunatud finantsilise vastutuse rajamisele igas peres. Iga administratiivne tegevus mõjutab SOS pere elu ja seetõttu on administratiivsüsteemid lihtsad ja arusaadavad, kergelt rakendatavad ja juhitavad. Süsteemid kavandatakse viisil, mis segaks nii vähe kui võimalik pere igapäeva elu protsessi, lubades SOS emal juhtida ja kujundada oma peret ning selle eest hoolitseda.

Kohustused

- a) **SOS ema:** SOS ema tegeleb pereelarvega ning vastutab enamuse pere väljaminekute eest. Ta õpetab lapsi raha väärtust mõistma ning kuidas sellega vastutustundlikult toime tulla. Ta peab arvestust saadud raha ja kulutuste kohta.
- b) **Külajuhataja:** külajuhataja on lõppkokkuvõttes vastutav kõikide rahaliste operatsioonide ja varade eest. Ta kindlustab vajalike kontroll- ja administratiivsüsteemide olemasolu külas.
- c) **Administratiivtöötajad:** töötajad tagavad hästi administreeritud ja professionaalselt toimiva küla. Neil on ülevaade kulutuste kohta ja nad järgivad kinnitatud aastaeelarvet.

-
- d) **Ühing:** ühing püüab tasakaalustada oma kontrollfunktsiooni, rajades vastutust ja aruandekohustust külas. Ühing annab iga kuu tagasisidet ning finantsinfot, et administratiivtöötajad saaksid efektiivselt töötada. Ühing vastutab küla tegevuseks vajalike rahaliste vahendite ülekandmise eest.
- e) **Juhatus:** juhatus kinnitab pereelarve summa ning töötajate palgad aastaelarve piires. Juhatus kinnitab ka peamised remondikulud, investeeringud ja varade likvideerimise ning kõik eelarvevälised kulutused.

Juhised

1. **Küla on iseseisev administratiivüksus:** Administreerimine hoitakse lihtsa ja tõhusana. Küla vastutab otseselt võimalikult paljude haldusülesannete eest. See rajab vastutust ja annab otsustusõiguse neile, keda otsused mõjutavad.
2. **SOS perede igapäevakulutused kaetakse pere eelarvest:** Iga SOS ema saab igakuise summa, mis katab SOS pere- ja majapidamiskulud. Pereelarve sisaldab võimalikult palju laste ja majapidamise hooldamisega seotud kulusid, mille eest vastutab SOS ema. Lapsed saavad raha otse SOS emalt.
3. **Noored haldavad oma raha noorte eelarve kaudu:** SOS peremajast noortekodusse kolinud noored saavad kuus kindlaksmääratud rahasumma, mis katab nende igapäevaeltu kulutused. Erinevas situatsioonis noortele võivad olla igakuised summad erinevad, nt. õppivad noored, noored, kes töötavad ja õpivad või töötavad noored. Noored hakkavad isiklikult vastutama raha kulutamise ja kontrollimise eest niipea, kui nad selleks võimelised on.
4. **Raamatupidamissüsteem on lihtne:** Küla raamatupidamissüsteem on selge ja lihtne, kooskõlas ühingu haldusnõuetega. Kuludid kaetakse ja kontrollitakse vastavalt kinnitatud aastaelarvele ning kulutuste kuuaruannetele. Küla finantsaruanded auditeeritakse ühingu esindaja poolt ning iseseisva välise audiitori poolt vähemalt kord aastas. Inventuur viiakse läbi kord aastas ning võrreldakse raamatupidamise registrite ja andmetega.
5. **Iga lapse kohta peetakse konfidentsiaalset ajakohast toimikut:** toimik sisaldab lapse arenguplaani, hariduslikku progressi, informatsiooni tervise ja eelneva elukäigu kohta ning sponsorinfot. Toimikuid hoitakse kontoris ning need on konfidentsiaalsed. Ligipääs sellele infole on SOS emadel, lapse arengu planeerimise alastel töötajatel ja külajuhatajal, pidades meeles laste õigust privaatsusele.
6. **Iga töötaja kohta peetakse konfidentsiaalset isikutoimikut:** Sellele toimikule on ligipääs külajuhatajal, töötaja otsesel juhendajal ning töötajal endal. Toimik sisaldab töölepingut, aruandeid igaaastase arenguveestluse kohta, taustainfot, koolitustunnistusi, andmeid palga ja muude tulude kohta ning distsiplinaarinfot.
7. **Sponsorprogrammi hallatakse vastavalt sponsorite vajadustele:** rahvusvahelistele laste ja küla sponsoritele antakse täpset infot. Laste arenguiseloomustused ja fotod edastatakse nõuetele vastavalt, kirjavahetusele vastatakse kiirelt ja laste vastuvõtu- ning lahkumisalane info edastatakse koheselt.

-
8. **SOS vara kaitstakse ja hoitakse:** Kord aastas, lisaks pidevale hooldusele, kontrollib külajuhataja üle kõik küla hooned remondi ja hoolduse vajaduse välja selgitamiseks, et hooned oleksid vastuvõetavad ja töökorras. Vajalike kulutuste maksumus planeeritakse järgneva aasta eelarvesse. Töötajad saavad koolitust küla varade kaitse ning pikaajalise vastupidavuse tagamiseks.

8. Planeerimine ja hindamine tagavad kvaliteetse laste kasvukeskkonna

Laste hoolekande kvaliteeti parandatakse jätkuvalt hindamise ja planeerimise kaudu. Plaanid annavad selged tegevusraamid, aitavad selgitada prioriteete ja võimaldavad töötajatel läheneda oma tööle kindlal ja koordineeritud viisil.

(Standard)

“Gloaalne heaolu võrgustik nagu SOS Lastekülad saab elava ning dünaamilisena püsida vaid siis, kui püüab vastata ühiskonnas pidevalt muutuvatele tingimustele ning aktsepteerida uusi väljakutseid laste heaolu huvides. Selle jätkuva adaptatsiooniprotsessi käigus jätkavad SOS Lastekülad tööd üksuste ja pakutavate teenuste eesmärgipärase arengu suunas.”

- Hermann Gmeiner -

Efektne hindamine ja tegevuse planeerimine on oluline, et tagada kõrgekvaliteediline laste hooldamine SOS peredes. Planeerimine võimaldab kasutada ressursse kõige asjakohasemal ja tõhusamal viisil. Vaid sel juhul on lasteküla pidevalt muutuv maailmas võimeline efektiivselt oma programme kujundama ning muutusi juhtima laste huvides. Tihti tähendab see uute lähenemiste ja programmide tundma õppimist, et laste vajadustele vastata.

Iga töötaja aktiivne osalus on eduka hindamise ja planeerimise põhifaktor. Teadmiste ja kogemuste jagamise kaudu identifitseeritakse vajadused ja prioriteedid ning ühendatakse küla plaanidega. Plaanid annavad igale töötajale vabaduse tegutseda oma töövaldkonna piires vastavalt oma kohustustele.

Kohustused

- a) **Külajuhataja:** külajuhataja vastutab efektiivse hindamis- ja planeerimisprotsessi tagamise eest ning küla plaani ja eelarve ettevalmistamise ülevaatamise eest. Ta tagab töötajate osaluse ning selle, et plaanides arvestatakse küla ja sellega seotud üksuste iga aspektiga.
- b) **Laste ja noortega tegelevad töötajad, tugitöötajad:** kõik töötajad vastutavad oma tegevuse kontrollimise, parandamise ja efektiivsuse eest ning osalevad küla kui terviku tegevuse hindamisel ja planeerimisel.

c) **Tegevdirektor:** Tegevdirektor juhendab küla plaanide arendamisel ning ühingu prioriteetidega kooskõlastamisel. Ta kinnitab küla visandplaani ja eelarve, mis on vastavuses ühingu plaanide ja eelarvega. Ta jälgib ja toetab edusamme, reageerib küla vajadustele ja eraldab vajadusel abivahendid.

Juhised

1. **Lasteküla plaan tehakse kord aastas:** Lasteküla plaan põhineb küla arenguvaldkondade hindamisele, nt. laste areng ning töötajate koolitusvajadused, küla mõjutavate välisfaktorite analüüs, SOS Lasteküla standardite ja juhiste rakendamine ja planeerimise prioriteetidid rahvuslikul tasandil. Küla komitee kasutab hindamistulemusi, et välja töötada küla plaan, tugevdada nõrgemaid valdkondi ning vilumusi edasi arendada. Erinevate külade töötajaid julgustatakse oma kogemusi ja praktikat jagama, et toetada üksteist paremate tulemuste saavutamisel.
2. **Aastas peetakse kaks planeerimis- ja hindamiskoosolekut:** Planeerimiskoosolekud annavad võimaluse kõikidele lasteküla töötajatele koos istuda ja jagada oma ideesid tuleviku kohta. See on kaasav ning mittebürokratlik koosolek, mis suurendab töötajate motivatsiooni ja nende pühendumist küla plaanide täitmisel.
3. **Lasteküla eelarve:** küla eelarve tehakse igal aastal, see põhineb lasteküla plaanis olevatele eesmärkidele. Eelarve muudab kättesaadavaks plaanide elluviimiseks vajalikud vahendid ning juhib üksuste igapäevaseid väljaminekuid.
4. **Lasteküla aruanne:** külajuhataja saadab kaks korda aastas tegevdirektorile küla aruande, viidates progressile vastavalt küla plaanile. Tegevdirektor annab tagasisidet, pakkudes vajalikku toetust ja juhendamist.
5. **Uurimus SOS peres üleskasvanud täiskasvanute kohta:** SOS peres üleskasvanud laste käekäiku ja progressi uuritakse regulaarselt. See aitab küla tegevust paremini hinnata ja planeerida.

9. Soodustatakse iga töötaja õppimis- ja arenguprotsessi

Teadmiste jagamise, õppimise ja enesearendamise edendamise kultuuri soodustatakse kõigi töötajate seas. Hinnatakse individuaalseid koolitusvajadusi ning julgustatakse iga töötaja pikaajalist arenemist. Hästi korraldatud personalitöölalane tegevus aitab arendada oskusi ja suurendada kohustunnet ning pühendumist.

(Standard)

“Kui me tahame, et meie lapsed areneks positiivses mõttes, siis vajame inimesi, kes on valmis aktsepteerima kultuuri, religiooni ja mõtlemise mitmekesisust, kes on valmis aktsepteerima teisi inimesi nii, nagu nad on ja laskma neil areneda.”

- Helmut Kutin -

SOS Lasteküla pikaajaline edu ja võime saavutada soovitud laste hooldusstandardeid, sõltub suuresti töötajate oskustest, pühendumusest ja algatusvõimest. Töötajad teevad lähedast koostööd, lahendades probleeme ja püüdes väljakutsetele vastata ühise vastutustunde ja eesmärgi nimel. Hea juhtimispraktika seab õiged tingimused motiveeritud ja efektiivse meeskonna ning indiviidide arenguks, et jagada tõelist pühendumist lastele. Töötajad on professionaalid, kellel on hooliv ja inimkeskne lähenemine.

Inimressursside arendamise strateegiad, mis julgustavad individuaalset õppimist ja eneseharimist, on selle lähenemise oluliseks osaks. Hea juhtimise, pideva koolituse ja arengu kaudu saavutavad töötajad enesekindluse ning neid toetatakse personaalse panuse suurendamisel. Iga töötaja pikaajalist pühendumust suurendatakse, saades nõnda kogemusi, rajades järjepidevust ja stabiilset keskkonda, kus lapsed kasvavad.

Kohustused

- a) **SOS emad:** SOS emad moodustavad vastastikku toetava meeskonna, mis hoolitseb üksteise arengu eest. Iga SOS ema selgitab välja oma arenguvajadused ning jagab neid külajuhatajaga.
- b) **Tugitöötajad:** Tugitöötajad õpivad, jagavad, uuendavad ja loovad toetava keskkonna SOS peredele, tuues kaasa väliseid vaateid ja teadmisi. Nad osalevad töötajate orientatsioonis ja viivad läbi arenguveestlusi neile otsealluvate töötajatega. Nad selgitavad välja oma individuaalsed arenguvajadused ning teatavad neist oma juhendajale. Nad aitavad külajuhatajal viia ellu koolituskavad.
- c) **Külajuhataja:** külajuhataja tagab ühingu inimressursside juhtimise alaste plaanide ja põhimõtete rakendamise ja järgimise küla tasandil. Ta vastutab SOS emade ning vanemtöötajate juhtimise ja koolitamise eest, määrates töö eesmärgid ja hinnates nende progressi eesmärkide saavutamisel. Ta paneb paika koolitusstrateegiad, mis sobivad väljaselgitatud vajadustega.
- d) **Tegevdirektor:** tegevdirektor on kontaktisikuks, juhendajaks ja selgitajaks kõigis inimressurssidega seotud küsimustes. Ta eraldab koolitusressursid ühingu tasandil, tagades kõikide koolitusprogrammide kättesaadavuse kõikidele üksustele.

Juhised

1. **Uued töötajad läbivad laiaulatusliku orientatsiooniprogrammi:** kõik uued töötajad osalevad formaalses orientatsiooniprogrammis, mis annab ülevaate SOS Lasteküla organisatsioonist ning töötajate ülesannetest ja kohustustest. See loob pühendumust ja vastutust ning annab töötajatele sügavama arusaama organisatsioonist ja nende panuse tähtsusest.

-
2. **Töötajate koolitust ja arengut hõlbustatakse:** töötajate koolitus- ja arenguvajadused selgitatakse välja igal aastal iga-aastase planeerimisprotsessi ajal. Seejärel koostatakse struktureeritud personaliarendamise plaanid, et tagada töötajatele sobiv koolitus. See aitab suurendada nende panust ja rajada suuremat vastutust. Õppimiskultuur tekib seal, kus töötajad võtavad vastutuse oma arengu eest.
 3. **Viiakse läbi regulaarsed arenguveestlused:** igal töötajal on arenguveestlus oma ülemusega vähemalt kord aastas. Hindamise ajal tunnustatakse töötaja panust, teda toetatakse ja julgustatakse. Selgitatakse välja arengu- ja täiendamisvõimalused ning lepitakse kokku töö eesmärkides. See aitab parandada töö teostust ja suurendada pühendumust.
 4. **Tunnustatakse pikaajalist tööd:** organisatsioon tunnustab pikka teenistusaega. Pikaajalised töötajad esitatakse külajuhataja poolt SOS Lastekülade Kuldsõrmuse kandidaatideks. Vakantse ametikoha puhul külas või muudes üksustes kaalutakse olemasolevaid töötajaid. Neid eelistatakse väljastpoolt tulnud kandidaatide ees juhul, kui nõudmised on täidetud.
 5. **Külas elavate töötajate personaalset heaolu püütakse edendada:** mõistetakse töö tõttu külas elavate inimeste isikliku elu raskust. Püütakse tasakaalustada lasteküla elu ja kohustusi ning aega isiklikeks huvideks, vabaks ajaks ja privaatsuseks. SOS emad, külajuhataja ja noorte juhendajad saavad lisatoetust, et nad saaksid väljakutsete ja nõudmistega toime tulla positiivsel ja tervislikul viisil. Külas elavaid töötajaid julgustatakse puhkuse ajal külast lahkuma.
 6. **Vajalike oskustega kohalikud vabatahtlikud võivad küla töös osaleda:** vajalike oskustega vabatahtlikke võib kokkulepitud ajaks tööle võtta. Nad peavad läbima orientatsiooniprogrammi ning neile antakse formaalne töökirjeldus, mis sisaldab kõiki nende töö aspekte.

10. Külajuhataja juhib SOS Lasteküla

Külajuhataja juhib SOS Lasteküla üldist arengut, edendab organisatsiooni väärtusi, seab eesmärged koos oma meeskonnaga ja tagab SOS peredele abi ning tugiteenused. Ta juhendab kõiki töötajaid ning tal on keskne roll SOS emade juhendamisel ja nende ametialase arengu edendamisel.

(Standard)

“Partnerlus juhtimises on tänapäeval kõikide SOS Lastekülade stiil. Külajuhatajale ei ole see muutus tingimata sobivam kui vana autoritaarne süsteem, kuid tulemused on võrreldamatult paremad.”

- Fritz Haider -

(Hermann Gmeineri ‘esimene ja lähedaseim kolleeg’, ning kõige kauem töötanud külajuhataja, 1950 kuni 1990 – 40 aastat)

Külajuhataja on SOS Lasteküla juht ning lõplikult vastutav ja aruandekohustuslik kõikides küla tegevustes. Ta keskendub lastele pakutava hooldusstandardi pidevale parandamisele. Ta on heasüdamlik juht, kes teeb koostööd oma meeskonnaga ning pühendab palju aega ja energiat töötajate suunamisele ja arendamisele. Regulaarse koostöö kaudu SOS emadega säilitab ta ülevaate laste arenguvajadustest. Ta juhib otsuseid, plaane ja tegevust laste huvides.

Külajuhataja tagab, et pideva koolituse, juhendamise ja toetuse kaudu on töötajad võimelised vastutama oma töövaldkondade eest. Ta on lasteküla juht ning keskendub usalduse, algatuse ja vastutuse rajamisele oma töötajate seas. Ta rajab usaldusliku keskkonna ja toob välja kõikide parimad küljed, võimaldades neil endast anda maksimaalne panus.

Kohustused

- a) **Külajuhataja:** külajuhataja vastutab kõigi küla tegevuste juhtimise ja koordineerimise eest. Ta toetab SOS emasid, et tagada pere heaolu ja säilitab tugevad sidemed noortekodude ja SOS perede vahel. Ta juhib küla finantsilisi ja üldadministratiivseid funktsioone ja esindab küla ühiskonnas. Ta on aruandekohustuslik tegevdirektorile.
- b) **Tegevdirektor:** tegevdirektor edendab külajuhataja personaalset ja professionaalset arengut, viies läbi regulaarseid arenguvestlusi, hankides koolitusvõimalusi ja pakkudes pidevat juhendamist ja toetust.

Juhised

(juhised on külajuhataja põhikohustuste raamistikuks)

1. **Juhtida küla ja perede üldist arengut:** külajuhataja juhib ja toetab SOS emasid ja noorte juhendajaid ning teisi töötajaid, kes talle otseselt alluvad. Ta tagab kõikide töötajate keskendumise laste huvidele. Ta vastutab laste üldise arengu eest SOS peredes ning küla administratiivsete ja ühiskonnaga seotud tegevuste eest. Ta vastutab SOS Lasteküla standardite ja juhiste elluviimise jälgimise eest käesoleva käsiraamatu järgi.
2. **Juhendada ja toetada SOS emasid:** külajuhataja tagab, et iga SOS ema saab teda vajadusel kätte ning saab talle loota. Igal aastal viib ta läbi arengu- ja tulemusvestluse emaga, et määrata arengueesmärgid. See vaadatakse üle formaalselt vähemalt kord kuue kuu jooksul. Ta viib läbi mitteformaalsed igakuised koosolekud kõikide SOS emadega, kus nad jagavad kogemusi, räägivad oma lastest, vaatavad üle eesmärgid ja pakuvad vastastikust tagasisidet ja toetust.
3. **Kindlustada toetuse olemasolu SOS peredele:** külajuhatajal peab olema ülevaade laste arenguvajadustest, tagades vajaduste rahuldamise olemasolevate ressursside kaudu. Ta pakub võrdset ja pidevat toetust igale SOS perele ja tagab kõikidele SOS peredele vajatava abi. Abi planeeritakse hoolikalt koos laste arenguga tegelevate ja

administratiivsete töötajatega. Ta tagab tugevate sidemete säilitamise noortekodus elavate noorte ja nende SOS perede vahel.

4. **Viia läbi koosolekud kõigi SOS emadega vähemalt kord kuus:** SOS emade koosolekud keskenduvad SOS perede ühistele huvidele ja lastekasvatamise alastele kogemustele. Külajuhataja määrab päevakorra koos SOS ema esindajaga. Külajuhataja juhib koosolekut ja see protokollitakse ning jagatakse kõikidele SOS emadele ning küla komitee liikmetele.
5. **Edendada ja osaleda laste tegevustes külas ja kogukonnas:** külajuhataja osaleb olulistel SOS perede ja laste elus toimuvatel üritustel - ta võtab osa kihlumistest, pulmades, koolipidustustest ning spordiüritustest. Igapäevane interaktsioon lastega annab võimaluse positiivsete suhete tekkimiseks külajuhataja ja laste vahel. Ta tagab, et iga laps oleks seaduslikult ja kultuuriliselt ühiskonda integreeritud ja aktsepteeritud.
6. **Juhtida küla administratsiooni:** külajuhataja tagab finantsalase tegevuse, planeerimise, suhtekorralduse ja muude administratiivtegevuste asjatundliku toimimise külas ning sidemete hoidmise ühingu. Ta hoiab tegevdirektorit tegevusega kursis, vähemalt kaks korda aastas koosolekute ning kaks korda aastas kirjalike aruannete kaudu.
7. **Toetada SOS peresid ühiskonnaelus osalemisel:** külajuhataja rajab positiivseid suhteid inimeste, asutuste ja organisatsioonidega, kes oleks võimelised andma panuse küla tegevusse ja pakkuda abi SOS peredele. Ta kindlustab adekvaatse eelarve olemasolu SOS peredele kogukonnas pakutavate teenuste kasutamiseks ja teostab järelvalvet teenuste kvaliteedi suhtes. Ta on küla ametlik esindaja ühiskonnas.
8. **Küla komitee juhtimine:** küla tegevuse juhtimisel ja koordineerimisel toetab külajuhatajat otseselt küla komitee. Komitees on SOS ema esindaja, noorte juhendaja või juhendajate koordinaator, laste arenguga tegelev vanemtöötaja ja administratiivne vanemtöötaja. See koosneb viiest-kuuest inimesest ning kohtub vähemalt kord kuus küla asjade koordineerimiseks ja arutamiseks.
9. **Osaleda pidevalt külajuhatajate koolitusprogrammis:** Kogu oma karjääri jooksul osaleb külajuhataja struktureeritud koolitusprogrammis. Ta lõpetab vähemalt kolm kuud praktilist koolitust tööle asumisel ja osaleb SOS ema põhikoolitusprogrammi sobivates osades. Hiljem on tal vähemalt kaks nädalalt koolitust iga kahe aasta jooksul. Tegevdirektor toetab ja juhendab teda regulaarselt.
10. **Anda oma panus kohaliku ühingu arendamisse:** Ta on kohustatud teistelt SOS Lasteküladelt õppima ning enda kogemusi jagama. Ta osaleb ka ühingu planeerimisprotsessis ja annab sellesse oma panuse.